

DE PENSIOENBESCHERMING VAN MIGRANTEN

Hans Peeters (KU Leuven)
Karel Neels (Universiteit Antwerpen)
Rondetafelgesprek – Interactie tussen
arbeidsmarkt en pensioensysteem in
België, Brussel, 14 januari 2016

MIGRAGE-PROJECT

Pensioenbescherming van migranten onderzocht op basis van administratieve data

Zowel gesimuleerde pensioenopbouw van individuen op actieve leeftijd als gerealiseerde pensioenen van ouderen

Opbouw verworven reserves tweede pijler

LOOPBAAN ALS BASIS PENSIOENBEREKENING

Zwakke arbeidsmarktpositie van migranten zien we terug bij zowel actieven als bij gepensioneerden

- Inactiviteit (oudere vrouwen – niet-EU: 4/5de nooit gewerkt; autochtonen: 1/3de)
- VTE maandloon (35- tot 44-jarige mannen – niet-EU: €2700; autochtonen: €3200)
- Werkintensiteit (35- tot 44-jarige vrouwen – Turkije: 40%; Maghreb: 60%; autochtonen 70%)
- Lengte van loopbaan (65- tot 68-jarige mannen – niet-EU: 35 jaar; autochtonen: 45 jaar)

Oorzaken: lager opleidingsniveau, statuut van tewerkstelling, discriminatie, etc.

Hoe zetten deze arbeidsmarktverschillen zich voort na pensionering?

HET EERSTEDIJLERPENSIOEN

Loopbaanverschillen worden doorgezet in loongerelateerde pensioenopbouw

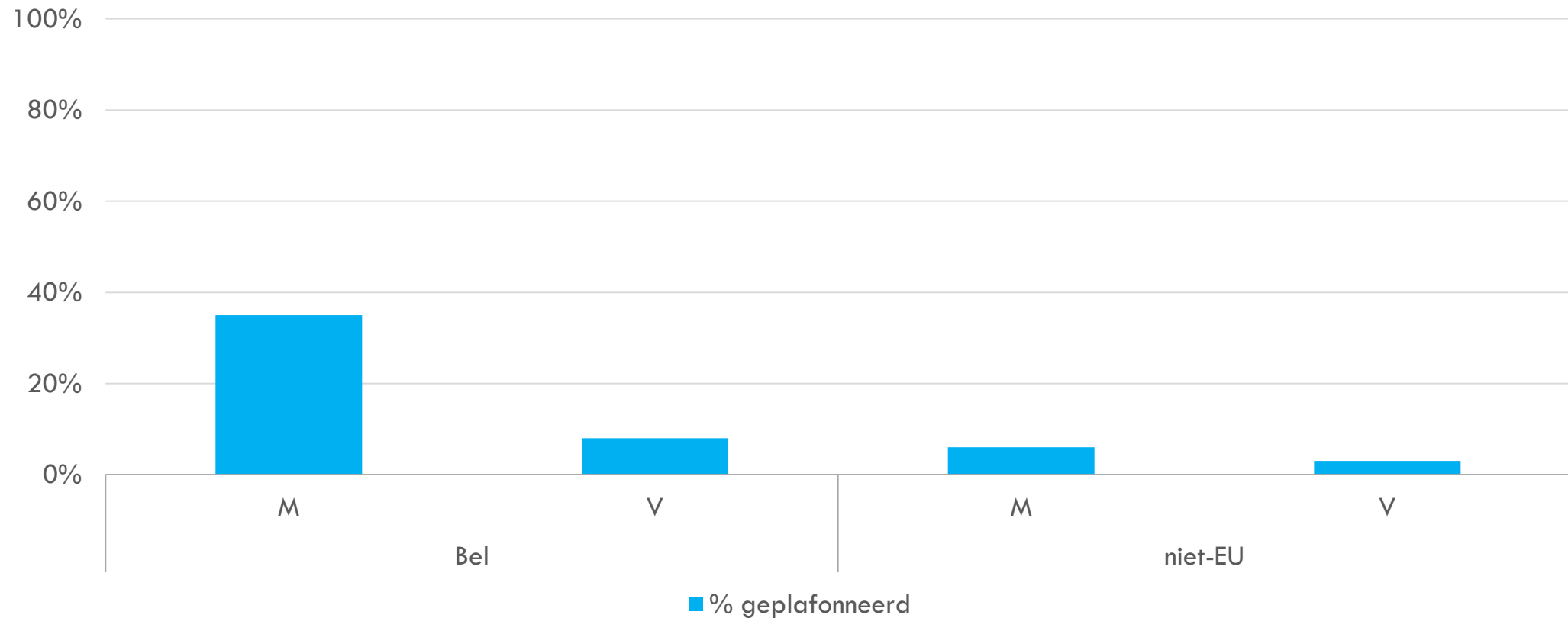
Verschillen in professioneel statuut versterken ongelijkheid na pensionering

Solidariteitsmechanismen zwakken invloed loopbaankenmerken af

- Loonplafonds
- Minimumregelingen
- Gelijkstelling
- Afgeleide pensioenen

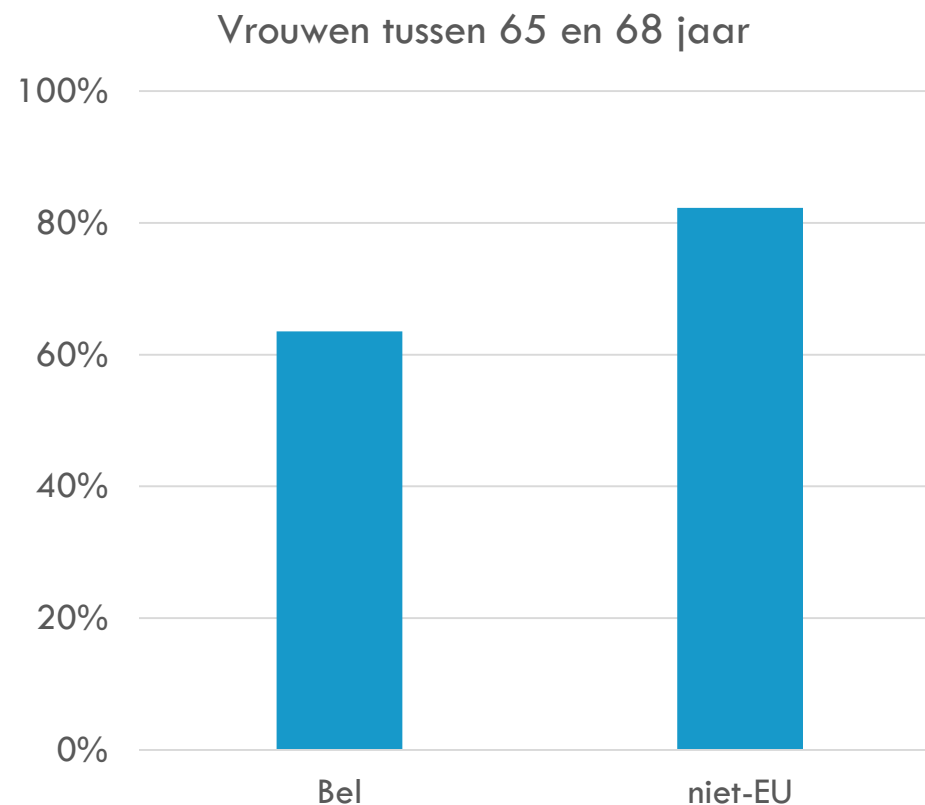
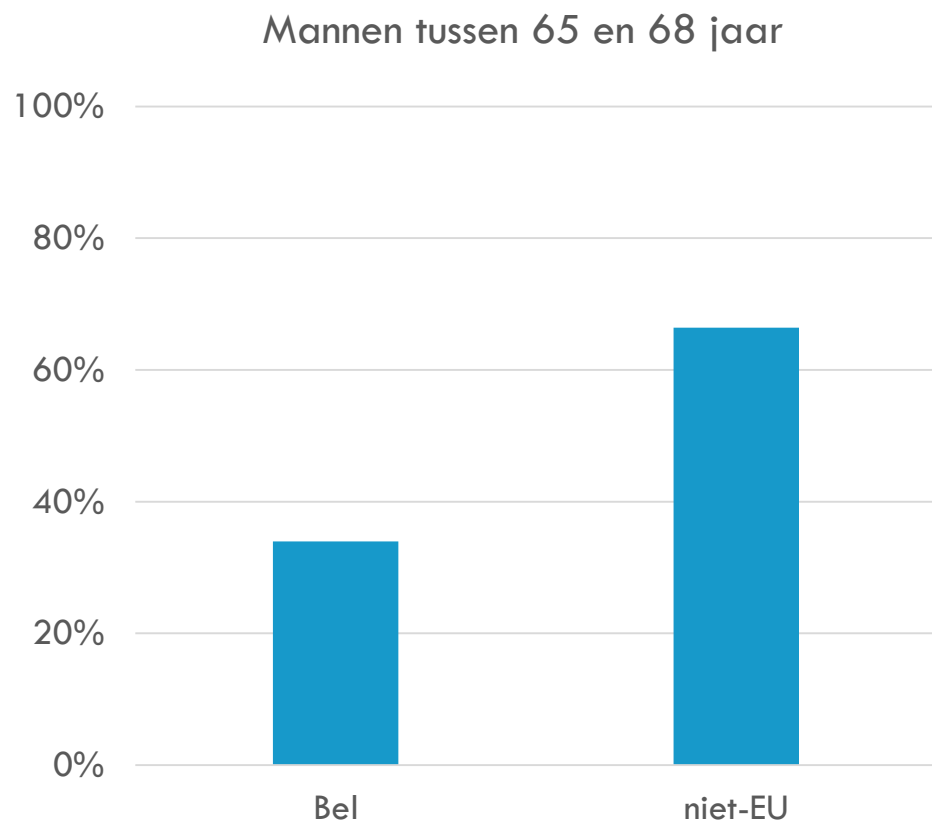
LOONPLAFOND

Figuur. Aandeel voormalige werknemers van wie het loon werd geplafonneerd naar herkomst en geslacht

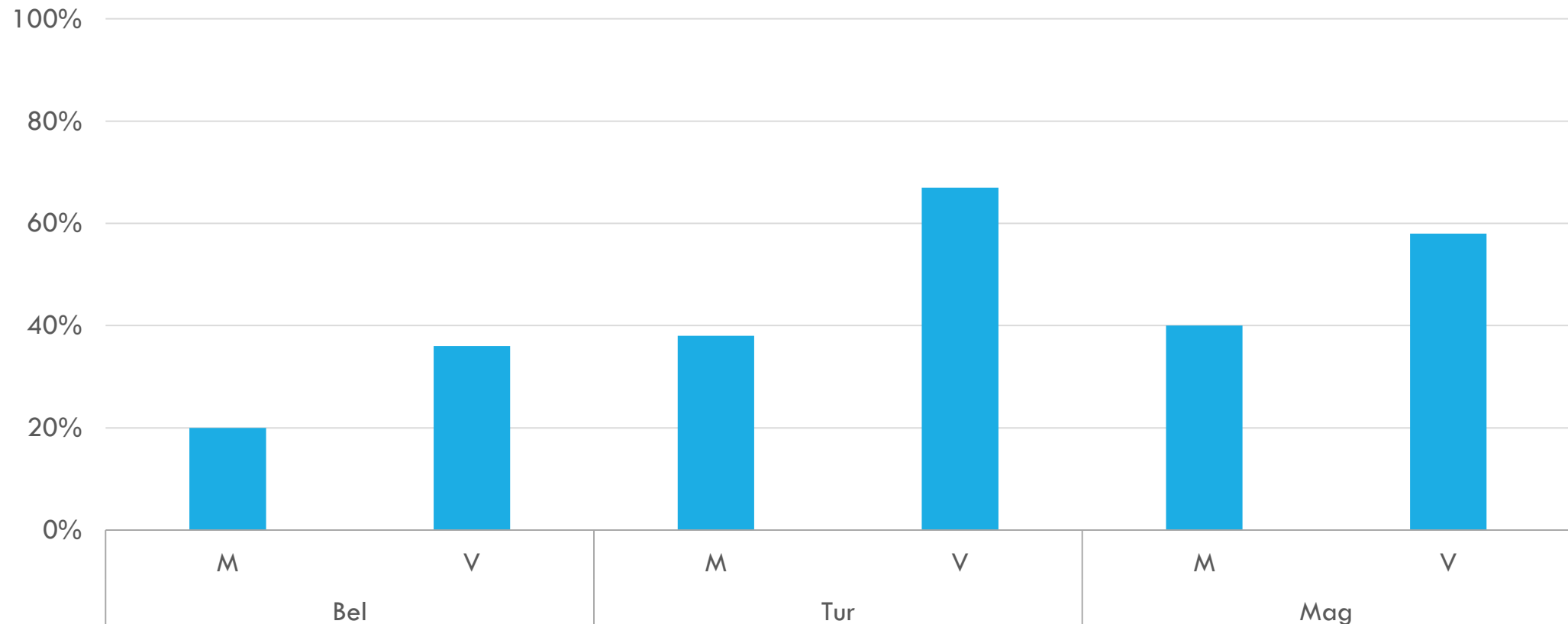
MINIMUMREGELINGEN

Figuur. Gebruik van minimumregelingen bij voormalige mannelijke en vrouwelijke werknemers tussen 65- en 68 jaar, naar herkomst

GELIJKSTELLING

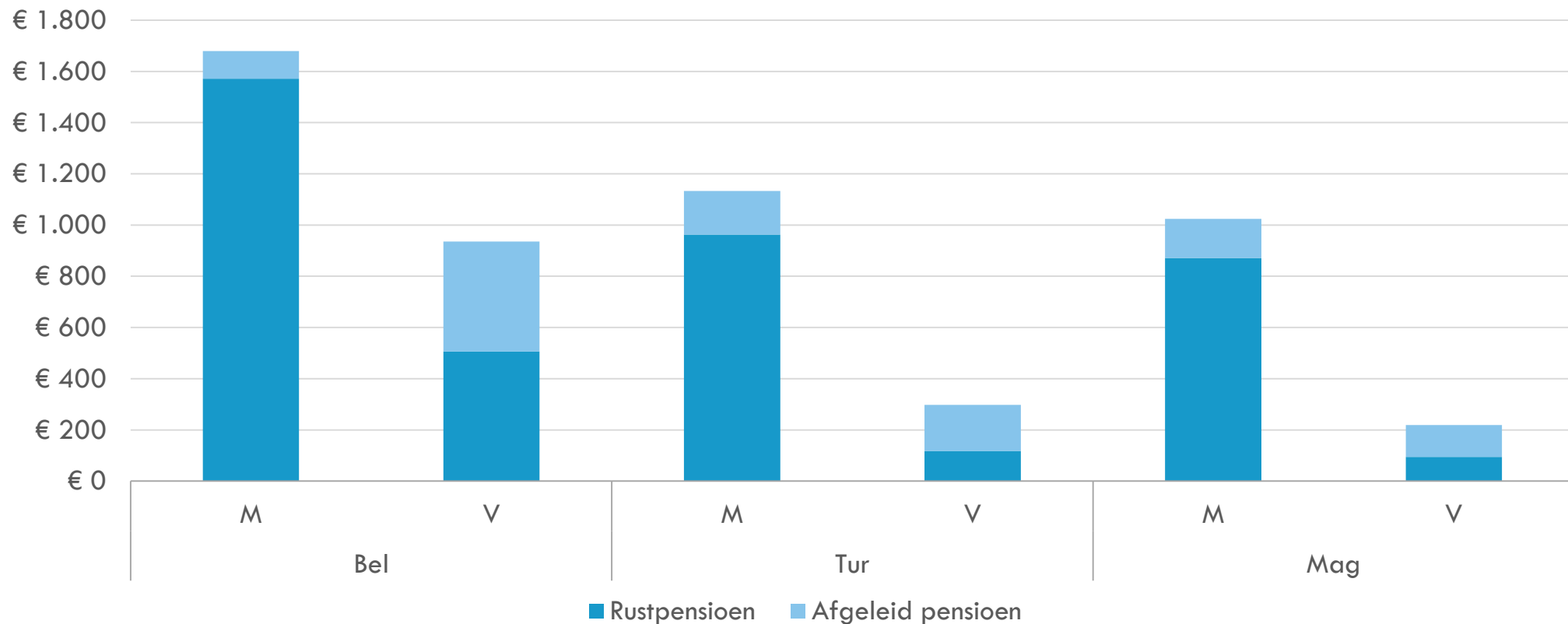
Figuur. Gemiddelde verhouding aantal gelijkgestelde dagen t.o.v. maximum (i.e. 312 VTE dagen) in de loopbaan van werknemers bij 35- tot 44-jarigen naar herkomst en geslacht

Bron: eigen berekening o.b.v. Datawarehouse Arbeidsmarkt en Sociale Bescherming.

AFGELEID PENSIOEN

Figuur. Het gemiddelde brutorustpensioen en afgeleid pensioen van 65-plussers in 2008 (inclusief personen zonder rust- of overlevingspensioen; in prijzen van 2014), naar herkomst en geslacht

GENDER, INTERSECTIONALITEIT & PENSIOENBESCHERMING

Achtergrond

- Opbouw eigen pensioenrechten grotendeels bepaald door beroepsloopbaan
- Gezinsvorming oefent sterke invloed uit op beroepsloopbaan van vrouwen (maar nauwelijks bij mannen)
- Mogelijk indirect effect van gezinsvorming op pensioenrechten via:
 - tijdelijke uittrede (bv. ouderschapsverlof/tijdskrediet)
 - gedeeltelijke/volledige uittrede omwille van non take-up/uitputting verlofrechten
 - verandering loopbaantraject en loon
- Interactie tussen gender en migratie-achtergrond – intersectionaliteit – nauwelijks onderzocht

GENDER, INTERSECTIONALITEIT & PENSIOENBESCHERMING

Onderzoeksvragen

- Effect van gezinsvorming op *type pensioenopbouw* bij vrouwen van verschillende herkomstgroepen en migratiegeneraties
- Effect van gezinsvorming op *hoogte van opgebouwde pensioenrechten* bij vrouwen van verschillende herkomstgroepen en migratiegeneraties
- Vergelijking autochtone vrouwen en vrouwen met migratie-achtergrond:
 - onderscheid naar herkomstgroep (EU-12, EU-Zuid, Maghreb, Turkije)
 - onderscheid naar migratiegeneratie (eerste versus tweede en latere generaties)

GENDER, INTERSECTIONALITEIT & PENSIOENBESCHERMING

Onderzoeksdesign

- Longitudinale opvolging van vrouwen die eerste kind krijgen in periode 1998-2010
- Enkel rustpensioenen zuivere werknemers

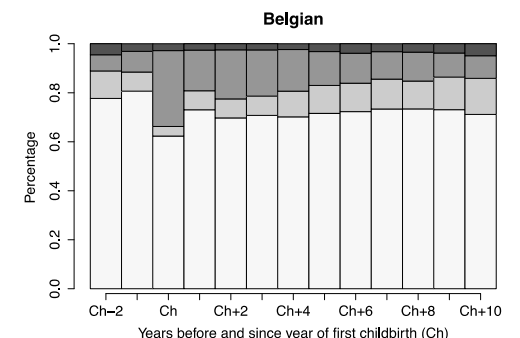
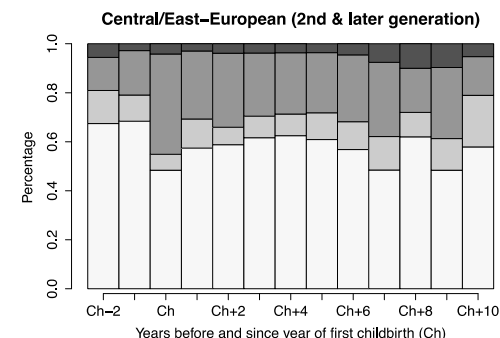
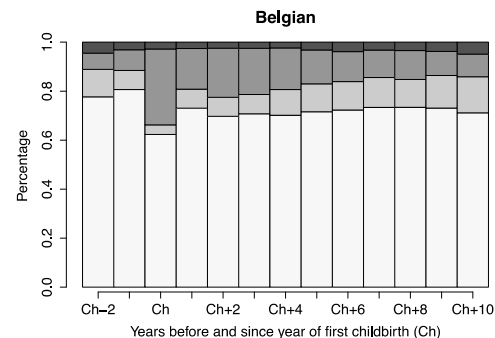
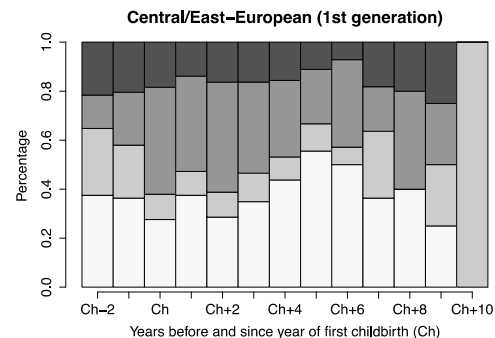
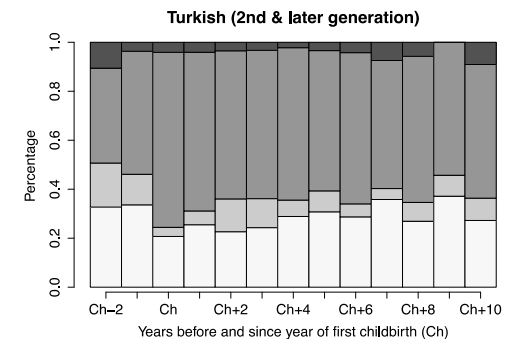
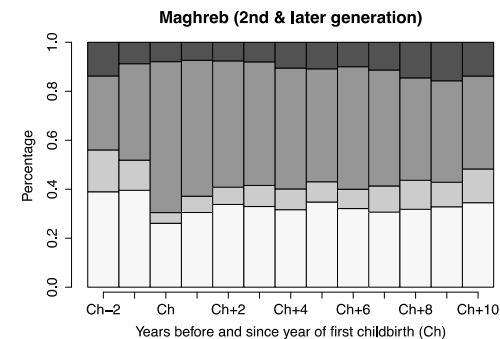
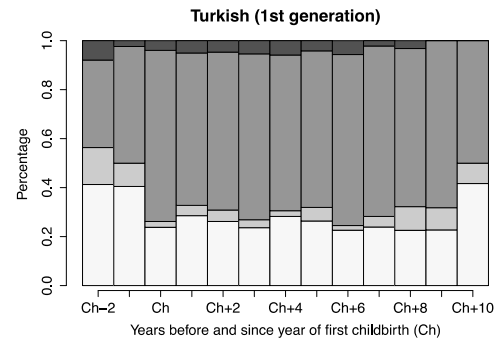
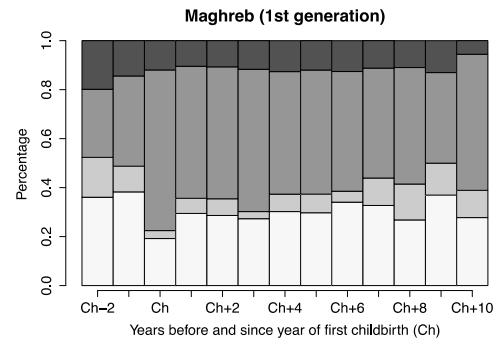
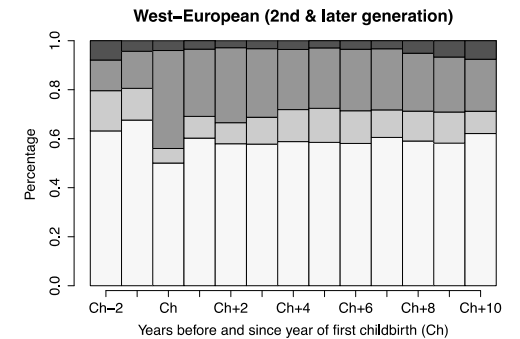
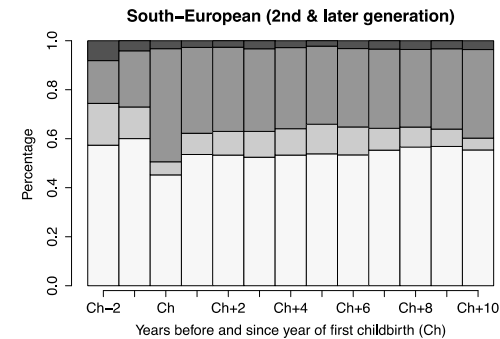
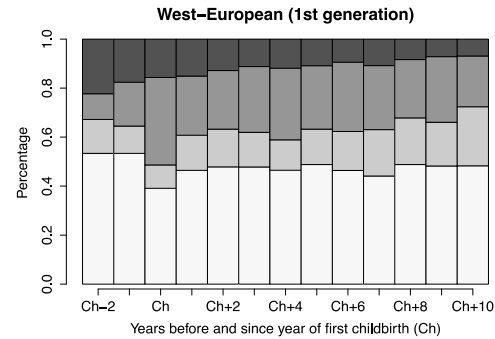
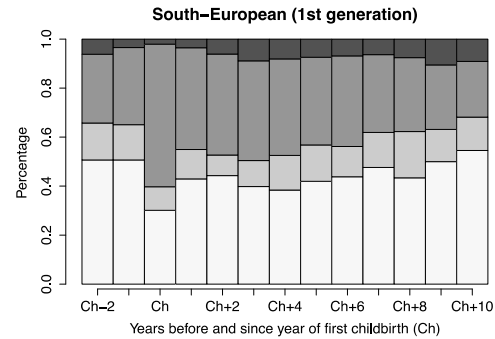
Methode

- Random-effects modellen (incl. INSZ-variantie) van *type pensioenopbouw* (multinomial logit) en *hoogte pensioenopbouw* (natuurlijk logaritme maandelijks pensioenbedrag) ná ouderschap
- Controlerend voor:
 - socio-demografische kenmerken (leeftijd, # kinderen, leeftijd moeder bij eerste kind, partner)
 - type pensioenopbouw voor ouderschap (*analyse type pensioenopbouw*)
 - huidig type pensioenopbouw, loon en werkintensiteit (*analyse maandelijks pensioenbedrag*)
 - regio

ANALYSE TYPE PENSIOENOPBOUW

- Beschrijvende resultaten: evolutie van de verdeling van pensioenopbouw in verschillende herkomstgroepen en generaties in observatieperiode van 2 jaar voor geboorte eerste kind tot maximum 10 jaar na geboorte van eerste kind.
- Multivariate longitudinale analyse:
 - verschillen in type pensioenopbouw naar herkomstgroep en migratiegeneratie na controle voor leeftijd, huishoudenssamenstelling (partner & aantal kinderen), regio en leeftijd moeder bij geboorte van eerste kind (Model 1)
 - verschillen in type pensioenopbouw na controle voor leeftijd, huishoudenssamenstelling (partner & aantal kinderen), regio en leeftijd moeder bij geboorte van eerste kind en type pensioenopbouw voor ouderschap (Model 2)

ANALYSE TYPE PENSIOENOPBOUW

MULTINOMIAL LOGIT MODEL TYPE OPBOUW

(REFERENTIE = VOLTijdSE PENSIOENRECHTEN DOOR WERK) – ZONDER CONTROLE TYPE OPBOUW VÓÓR OUDERSCHAP

	Deeltijdse opbouw door werk		Voltijdse opbouw door gelijkstelling		Geen/afgeleide opbouw	
	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>
Agegroup (reference = 20-24 years)						
25-29 years	0.652	***	0.458	***	0.474	***
30-34 years	0.774	**	0.267	***	0.471	***
35-39 years	1.148		0.167	***	0.563	***
40-50 years	1.594	**	0.115	***	0.691	
Nationality of origin (reference = Belgian)						
S-EU(1)	2.422	***	3.353	***	1.788	
S-EU(2)	1.274	**	1.645	***	1.009	
W-EU(1)	2.536	***	2.314	***	8.593	***
W-EU(2)	1.318	**	1.456	***	1.274	
CE-EU(1)	2.579	***	2.752	***	5.296	***
CE-EU(2)	1.271		1.626	***	1.155	
Maghreb(1)	2.437	***	6.832	***	8.855	***
Maghreb(2)	1.861	***	5.292	***	4.449	***
Turkey(1)	1.279		7.223	***	2.041	
Turkey(2)	2.033	***	6.539	***	2.532	**
Has a partner	0.977		0.667	***	0.809	**
Parity (reference = 0 children)						
1 child	0.734	***	3.299	***	0.908	
2 children	0.783	***	4.771	***	1.137	
3+ children	0.916		7.722	***	2.357	***
Age birth1-20 lin	0.793	***	0.796	***	0.655	***
Age birth1-20 qua	1.006	***	1.013	***	1.021	***
Region of residence (reference = Flanders)						
Wallonia	1.309	***	2.081	***	1.835	***
Brussels	0.847	*	1.165	*	1.250	

Significance levels: * $p < 0.05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0.001$

MULTINOMIAL LOGIT MODEL TYPE OPBOUW

(REFERENTIE = VOLTijdSE PENSIOENRECHTEN DOOR WERK) – NA CONTROLE TYPE OPBOUW VÓÓR OUDERSCHAP

	Deeltijdse opbouw door werk		Voltijdse opbouw door gelijkstelling		Geen/afgeleide opbouw	
	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>
Agegroup (reference = 20-24 years)						
25-29 years	0.557	***	0.378	***	0.372	***
30-34 years	0.621	***	0.189	***	0.308	***
35-39 years	0.926		0.107	***	0.345	***
40-50 years	1.304		0.064	***	0.457	***
Nationality of origin (reference = Belgian)						
S-EU(1)	1.530	*	1.993	***	1.449	
S-EU(2)	1.020		1.361	***	0.715	
W-EU(1)	1.862	***	1.723	***	2.172	*
W-EU(2)	1.183		1.271	***	1.143	
CE-EU(1)	1.853	*	2.190	***	1.544	
CE-EU(2)	1.157		1.469	**	1.104	
Maghreb(1)	1.367	*	3.478	***	2.421	**
Maghreb(2)	1.311	*	2.996	***	2.478	**
Turkey(1)	0.845		3.884	***	0.994	
Turkey(2)	1.491	*	3.322	***	1.579	
Has a partner	0.933		0.650	***	0.775	**
Parity (reference = 0 children)						
1 child	0.661	***	3.862	***	0.760	***
2 children	0.763	***	6.097	***	1.042	
3+ children	0.967		10.941	***	2.939	***
Age at birth1-20 lin	1.065	*	0.956	*	1.106	
Age at birth1-20 qua	0.993	***	1.006	***	0.998	
Region of residence (reference = Flanders)						
Wallonia	1.008		1.428	***	1.176	
Brussels	0.764	**	1.054		1.360	
Pension rights before childbirth (reference = full-time pension rights through work)						
No/potential	7.812	***	4.665	***	138.359	***
Assimilated	7.211	***	21.324	***	23.518	***
Part-time thru work	13.021	***	2.643	***	9.240	***

Significance levels: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001

ANALYSE MAANDELIJKSE PENSIOENOPBOUW

Multivariate longitudinale analyse: verschillen in gemiddeld opgebouwd maandelijks pensioenbedrag naar herkomstgroep en generatie na controle voor:

- Model 1: na controle voor leeftijd en woonplaats
- Model 2: bijkomende controle voor huishoudenskenmerken (partner, # kinderen, leeftijd moeder bij 1ste kind)
- Model 3: bijkomende controle voor beroepsanciënniteit (cumulatief # gewerkte dagen/365)
- Model 4: bijkomende controle voor type pensioenopbouw
- Model 5: bijkomende controle voor inkomen

ANALYSE MAANDELIJKSE PENSIOENOPBOUW

RANDOM-EFFECTS MODEL VAN MAANDELIJKS OPGEBOUWD PENSIOENBEDRAG (NATUURLIJK LOGARITME)

	Model 1		Model 2		Model 3		Model 4		Model 5	
	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>	<i>Exp(B)</i>	<i>Sig.</i>
Intercept	27.66	***	23.29	***	24.79	***	25.54	***	27.38	***
Leeftijdsgroep (referentie = 20-24 jaar)										
25-29 jaar	1.06	***	1.03	***	1.00		1.00		0.98	
30-34 jaar	1.11	***	1.05	***	0.99		0.99		0.99	
35-39 jaar	1.14	***	1.06	***	0.96	***	0.97	**	1.00	
40-50 jaar	1.13	***	1.03	**	0.90	***	0.92	***	0.98	
Herkomstgroep en migratiegeneratie (referentie = België)										
S-EU(1)	0.88	***	0.88	***	0.90	***	0.91	***	1.02	
S-EU(2)	0.94	***	0.95	***	0.96	***	0.96	**	1.00	
W-EU(1)	0.86	***	0.87	***	0.88	***	0.89	***	0.98	
W-EU(2)	0.95	***	0.97	**	0.97	*	0.98	*	1.00	
Maghreb(1)	0.85	***	0.87	***	0.91	***	0.91	***	1.06	***
Maghreb(2)	0.86	***	0.90	***	0.93	***	0.93	***	1.03	*
Turkey(1)	0.85	***	0.88	***	0.91	**	0.91	***	1.03	
Turkey(2)	0.86	***	0.90	***	0.93	**	0.93	**	1.01	
CE-EU(1)	0.87	***	0.90	**	0.93	*	0.94		1.06	*
CE-EU(2)	0.96		0.97		0.98		0.98		0.99	
Regio van verblijf (referentie = Vlaanderen)										
Wallonië	0.97	**	0.98	*	0.99		1.00		1.02	**
Brussel	1.07	***	1.06	***	1.06	***	1.06	***	1.02	*
Heeft een partner										
			1.01	**	1.01		1.01		1.00	
Aantal kinderen (referentie = geen kinderen)										
1 kind			1.03	***	1.00		1.00		1.00	
2 kinderen			1.05	***	1.00		1.00		1.00	
3+ kinderen			1.02	*	0.99		0.98		0.99	
Leeftijd bij 1ste kind lin			1.03	***	1.02	***	1.02	***	0.99	***
Leeftijd bij 1ste kind qua			1.00	***	1.00		1.00		1.00	**
#werkdagen_lin					1.04	***	1.03	***	0.99	***
#werkdagen_qua					1.00	***	1.00	***	1.00	**
Type Pensioenopbouw (referentie = voltijdse pensioenrechten als werknemer door werk)										
Zelfstandige							1.06	***	1.31	***
Werknemer - via gelijkstelling							0.99		1.02	***
Werknemer - via deeltijds werk							0.88	***	1.06	***
Inkomen in									1.03	***
Inkomen qua									1.00	**

Significantie niveaus: * p < 0.05, ** p < 0.01, *** p < 0.001.

GENDER, INTERSECTIONALITEIT & PENSIOENBESCHERMING

Conclusies

- Migrantenvrouwen na ouderschap sterker dan autochtonen gekenmerkt door i) pensioenopbouw door deeltijds werk, ii) pensioenopbouw door gelijkstelling, of iii) geen pensioenopbouw, tenzij via afgeleide rechten.
- Hoger percentage vrouwen zonder pensioenopbouw of enkel via deeltijds werk grotendeels verklaard door arbeidsmarktpositie en type opbouw vóór ouderschap, wat wijst op impact van (zwakke) initiële arbeidsmarktpositie van migrantenvrouwen.
- Sterkere opbouw van pensioenrechten via gelijkstelling bij migrantenvrouwen te wijten aan oververtegenwoordiging in werkloosheid na ouderschap, gegeven hogere non take-up van ouderschapsverlof.

GENDER, INTERSECTIONALITEIT & PENSIOENBESCHERMING

Conclusies

- Gezinsvorming heeft negatief effect op inkomen uit werk (niet weergegeven), maar geen negatief effect op maandelijks pensioenbedrag door mechanisme van gelijkstelling.
- Maandelijks opbouw pensioenbedrag na ouderschap consequent lager bij migrantenvrouwen dan bij autochtonen.
- Multivariate longitudinale analyse geeft aan dat verschillen in bedrag van pensioenopbouw tussen autochtonen en verschillende herkomstgroepen/generaties nagenoeg volledig worden verklaard door type pensioenopbouw en loonverschillen.
- Verschillen in initiële arbeidsmarktposities van migrantenvrouwen ten opzichte van autochtonen verklaren verschillende arbeidsmarkttrajecten na ouderschap - zeker bij tweede generatie en eerste generatie Europese vrouwen - alsook verschillen in type en hoogte van pensioenopbouw.

HERKOMSTVERSCHILLEN IN TWEEDE- EN DERDEPIJLERPENSIOENEN

Sterke samenhang tussen deelname aan en hoogte van aanvullende pensioenen en arbeidsmarktsituatie

- Tweede pijler
 - Deelname: 45- tot 54-jarige mannen – niet-EU: 40%; autochtonen: 60%
 - Hoogte: 45- tot 54-jarige mannen – niet-EU: minder dan 10 000 euro; autochtonen: 30 000 euro
- Derde pijler
 - Deelname: 45- tot 54-jarige mannen – niet-EU 30%; autochtonen: ongeveer 65%
 - Hoogte: 45- tot 54-jarige mannen – niet-EU: 700 euro; autochtonen: ongeveer 1000 euro

INKOMENSSITUATIE EN ARMOEDERISICO

Migranten van niet-Europese herkomst doen vaker een beroep op andere inkomstenbronnen na pensionering

- Andere socialezekerheidsuitkeringen
- Sociale bijstand (IGO en leefloon)
- Inkomsten uit arbeid van inwonende kinderen

Dit compenseert niet voor het lagere pensioeninkomen waardoor 65-plussers van niet-Europese herkomst een hoger armoederisico hebben

BELEIDSAANBEVELINGEN

Arbeidsmarktsituatie van migranten

- Toegang tot ambtenarenfuncties
- Verbeteren van instroom op arbeidsmarkt en arbeidsmarktpositie voor ouderschap bij vrouwen van vreemde herkomst

Belgische pensioenwetgeving

- Aanpassen van solidariteitsmechanismen heeft invloed op herkomstverschillen in inkomen na pensionering (bv. gelijkstelling, afgeleide pensioenen)

Toegang tot sociale bijstand

- Nationaliteitsvereisten IGO
- Non take-up van sociale bijstand bij migranten

MEER INFORMATIE?

“De kleur van de vergrijzing. De huidige en toekomstige pensioenrechten van migranten in België”

(te verschijnen bij Lannoo Campus)

Gratis exemplaar?

Zie formulier